

Iz celega sveta.

Ljudska statistika (seznam) na Francoskem. Menda je ni države, ki bi šla, kar se ljudstva in naraščanja tiče, tako zelo nazaj, kot ravno „prosvetljena“, „moderna“ in liberalna francoska ljudovlada. Tu niso več prazne marne, tu govorijo bridke, grozne številke, ki se ne dajo nič obrniti in olupšati. Brezverstvo in liberalna gonja sta pripeljala deželo na rob propada. Vlada razpisuje nagrade družinam z več otroci, a kaj vse to pomaga, ko tiči zlo že takorekoč v krvi in ga ni tako lahko iztrebiti. „Moderni“, „prosvitljeni“ hočejo biti Francozi povsod, pognali so duhovnike in menihe po svetu, pobrali so cerkveni denar, a vse ne pomaga nič: pri vsej svoji brezverski „modernosti“ so le veliki reveži. Poglejmo nekatere številke. Statistika za leto 1911 kaže 34.869 ljudi manj kot za leto 1910. V zadnjih 10. letih imajo Francozi prirastka komaj okroglo pol milijona, med tem je zrastle na Angleškem število ljudstva za 3 milijone, na Nemškem za 8%, v Avstriji za 4%, v Italiji za 11 in v Rusiji celo za 23 milijonov. Zanimiv je tudi sledeči seznam: Vsega prebivalstva je 39.601.509. Porok je bilo lani 307.788, a ločitev zakona tudi lepo število 13.085. Rodilo se je 742.114 otrok, a umrlo je 776.983 ljudi. Viči se iz vsega, da so Francozi res lahko v skrbi, kaj bo z njih prihodnostjo, če bo šlo tako dalje. Vsakemu narodu je za napredek in obstoj potreba pravega poštenega in krščanskega življenja.

Zalosten položaj francoske duhovščine. O žalostnem položaju francoske duhovščine piše francoski list „Univers“: „Župnik je dandanes najemnik katere koli hiše ali sobe, ki jo dobi na razpolago. Danes je tukaj, jutri zopet drugod. Njegovo stanovanje je brez preteklosti, brez spominov, brez kake zveze z njegovim poklicem; ubožno je, bolj začasno zavetišče, kot pa dostojno bivališče. Župnišče je izginilo s kondordatom vred. Župnik je navaden prebivalec kot kdo drugi; njegovo bivališče je nestalno. V dveh tretjinah škofije je tako. Se ubožnejši kot njegovo stanovanje, je pa župnik sam. Ko je msgr. de Durlfort, škof v Langresu, pričel obiskovati svoje župnije, da bi se prepričal o njihovem stanju, je našel večino župnikov v ubožnih stanovanjih, brez postrežbe, brez eksistenčnih sredstev. Župniki si kuhajo sami, pri čemur pa pogrešajo dostikrat najpotrebnejših stvari. Obljubil je vsakemu župniku 600 frankov letne plače, ne da bi vedel, kje naj jih vzame. Letno 600 frankov, in s tem naj se preživljajo in oblačijo! Zadnji delaveč, najmanjši uradnik ima več! In vendar bi bila ta svota že pomoč, da celo premoženje za ubogega francoskega župnika. V štiridesetih župnijah nimajo župniki nič več kot 300 do 400 frankov na leto, ki jih dobivajo od svojega škofa. Kolika požrtvovalnost mora prevevati francosko duhovščino, da vstraja v takih razmerah, naj pomislijo dostikrat tudi oni, ki nad francoskimi katoličani zaničljivo zmajujejo z ramami.“

Mlekarica — milijonarka. V Newportu v Ameriki je umrl milijonar Ross Winans, ki je zapustil neki mladi kmetici 2% milijona kron. Ta mlada kmetica se je bavila doma pri svojih starših največ z mlekarstvom, a nenadno bogastvo je ni prevzelo. Kakor prej, tako tudi še sedaj prodaja rano vsako jutro na newportskem trgu svoje mleko, doma pa krmi živino. Winans je bil namreč zaročen z mlado kmetico. Sedaj ima vse polno snubačev, med tem pa namerava sin umrlega milijonarja ovreči oporoko.

PODLISTEK.

Selitev sedeža Lavantinskega škofijstva v Mariboru.

(A. M. Slomšek: Drobtinice 1861.)

Vse se pod solnčnim spremenjuje; ni stanovitne ostaje na svetu. Kamen se preloži, drevo se presadi in človek seli od zibel do pokopališča; mesta in pa kraji se premenjajo, tudi sedeži škofijstva se preseljujejo, kakor stolica lavantinskega škofa iz St. Andraža v Maribor, iz rajske Lavantinske doline na Koroškem v Slovenske gorice na Štajerskem. Naj povejo naše „Drobtinice“ Slovincem to važno dogodbo, naj jo pravijo stariši svojim otrokom, dedeki svojim vnukom v vedni spomin, kdaj in kako se je stolica lavantinskega škofa v sredo drage domače zemlje preselila.

V starodavnih časih so imeli Slovinci na desni strani Drave svoje višje pastirje (nadškofe) v slavnem mestu Oglej, iz kojega jim je bila prva luč svete vere prisijala — po levi strani pa v Solnegradu, iz katerega mesta so po običnem preseljevanju narodov svoje dušne pastirje dobivali. Težavno je bilo, tako dalje svoje ovčice obiskovati; lažno za Slovence v tujih deželah svoje škofje imeti. Veliko naših rojakov se je postaralo in pomrlo, ki niso videli svojega škofa. Da bi se tej potrebi v okom prišlo, so si prizadevali v 16. stoletju ustanoviti v Celju za Slovence novo škofijo, kar se pa ni dalo dogotoviti! In v Ljubljani so leta 1461 dobili svojega škofa, katerim so bile štiri dekanije na Kranjskem in več duhovnih na Koroškem v oblasti. Večidel kranjskih in štajerskih, pa tudi koroških Slovencev na desni strani Drave so prišli goriškim nadškofom v oskrbo, zakaj višja stolica nadškofov se je iz pogrezne Ogleja leta 1751 preselila v laško Gorico.

Prva dva goriška nadškofa Karol Mihael in pa Jožef sta Slovincem še vedno v hvaležnem spomnu,

Nov izum. Skoro 10 let je minulo, od kar se je pisalo, da se je posrečilo izmisliti oklop, ki ga ne more prodreti krogla iz revolverja. Ta oklop je bil zelo gost in fino tkan iz najčistejše svile, ali vendar ni bil dovolj varen pred jačimi naboji ter je poleg tega veljal znatne svote. Sedaj poročajo, da je Japonec Chosak Chiba po večletnem delu in poizkusih iznašel nepridirljiv oklop. Isti se odlikuje s svojo enostavnostjo, malo težo ter nizko ceno. Od tega oklopa baje odleti krogla iz najboljšega revolverja. Služil bode torej zelo dobro v varstvo pred napadi.

Grozen čin matere. Iz Berolina poročajo: V predkrajju Steglitz je 31letna žena Friedrich vtopila svojih 5 otrok v starosti od enega meseca do sedmih let v kopalni banji nekoga praznega stanovanja. Nato je hotela še sama sebe utopiti, vendar so jo pa še pravočasno rešili. Ta grozen čin je izvršila žena, ker je mož vedno grdo ž njo ravnal. Najmlajši deček je bil star še-le 1 mesec. Ravno, ko se je izvršila grozna zgodba, je prisel mož pijan domov ter že na potu preklinjal in zmerjal ženo in otroke. Razjarjena množica ga je hotela pobiti.

Palice v angleškem kaz. zakoniku so ne le še vedno v veljavi, marveč se njih uporabalo za letom širi. Od leta 1894 do 1900 so slučajni šibanja narasli na 3000. Pri ženskah se ta kazni nikdar ne uporablja, pač pa pri moških, zlasti nedoraslih. Otroci izpod 14 let smejo dobiti največ 12 udarcev z bičem, odrasli do 150 palic, a v tem skrajnem slučaju se odmeri kazni v treh obrokih. Zakon pri šibanju prepoveduje surovost in neobičnost. Kako prav pride palica v kazenskem zakoniku v gotovih slučajih, kaže nedavno slučaj, ko je nek londonski sodnik tri prodajalce nesramnih razglednic obsodil vsakega na 9 mesecev zapora in 25 udarcev z bičem. To je prava kazni za take ljudi! — Zanimivo je, da je napredna Danska kot edina v Evropi še-le pred nekaj leti uvedla palice v svoj kazenski zakonik.

Kdaj je Napoleon najbolj imponiral? Ko je bil vprašan Metternich, avstrijski državnik, kdaj mu je bil Napoleon najbolj dopadel, je odgovoril tako-le: Po neki vožnji skozi gozdove smo prišli cesarski gostje v mesto Compiègne. Bilo je okoli poldne, ko se je naslonil cesar na peč ter čakal, da naznanijo kosilo. Ker le ni bilo nič, se obrne Napoleon proti Muratu ter reče: Napoljski kralj, poglejte, zakaj ne moremo še obedovati? Murat je skočil v kuhinjo ter se vrnil z naznanilom, da bo kosilo kmalu gotovo. Pa kosila le še ni bilo. Napoleon je bil že jezen ter je velel svojemu bratu Ludoviku: Holandski kralj, pojdite pogledat, če bomo danes sploh kosili! Nič, je rekel Metternich, ni napravilo na-me večjega vtisa nego to, da je cesar pošiljal kralje v kuhinjo pogledat, kdaj bo kuhano kosilo.

Nemški cesar izgubil pravdo. Pristavo Rehberg, ki spada k cesarjevemu posestvu Kadinen, je dal prejšnji posestnik v najem leta 1898 nekemu Soustu. Še preden je cesar kupil posestvo, se je bivši posestnik zavezal v najemniški pogodbi, da sežida najemniku novo hišo. Oskrbništvu cesarjevega posestva in najemnik pristave so se dolgo časa prerekali zaradi te zgradbe. Napravili so celo vrsto načrtov, katerih izpeljava bi veljala 28.000 do 36.000 mark, a se niso mogli zediniti. Cesar Viljem je vedno silil k zgradbi nove hiše, rekel je, da sedanja najemnikova hiša nikakor ni primerna, da bi stala na cesarjevem posestvu. Pričela se je tožba. Najemnik je bil prisiljen, da

je popravil hišo, ker drugače bi bil moral zapustiti posestvo, ki ga je imel v najemu. Cesar Viljem ni bil zadovoljen s popravljeno hišo. Še enkrat je tožil! V tožbi je zahteval, da mora prispevati najemnik eno petino k gradbenim stroškom in pomagati pri zgradbi, ne da bi dobil za to kako odškodnino. Najemnik, ki je prej želel novo stavbo, je izjavil pred sodiščem, da ima sicer pravico zahtevati novo stavbo, a da ga nihče ne more siliti, da bi trpel, da mu jo grade. Deželno sodišče je obsodilo najemnika v smislu tožbe. Višje deželno sodišče je pa ugodilo njegovi pritožbi. Ko je oskrbništvu rekuriralo na državno sodišče, je to zavrnilo rekurz in potrdilo sodbo višjega deželnega sodišča.

Modrost nemških mestnih očetov. V Nemčiji je država Hessenska, kjer je mestec Fritzlar. To mesto ima jako modre mestne očete, ki so svoji domovini nečvorno v veliko čast. Le poslušajte! Kakor marsikje, so tožili tudi fritzlarski poljedelci nad škodo, ki jo napravljajo lačne vrane. Mestni očetom je šla ta tožba k srcu in na zgodovinski seji so obsodili vse vrane na smrt. Smrtno obsodbo je hotel izvesti na jako zvit način. Nakupili so mesnih ostankov po mesnicah in jih zastrupili. Nato so preplavili vso okolico s temi strupenimi mesnimi ostanki. Raztrosili so jih po njivah; obesili so jih tudi po drevesih. Tu so visela pluća, tam jetra, tam zopet ledvice itd. Uspeh je daleč prekosil vsa pričakovanja. Že drugi dan so našli 11 mrtvih vran. Ali kako naj popiše pero brezmerno osuplost mestnih očetov, ko so videli, da je storilo kakih 20 žoln in na stotine senic neumnost, da so tudi jedle razobešeno in razstlano meso. Polja in travniki so bili kar posejani z mrtvimi trupli živalic. Razen tega je poginilo tudi pet psov, ki so jedli zastrupljeno meso. Mestni očetje se baje ukvarjajo z mislijo, da v bodoče napravijo svarilne tablice za senice, žolne in pse, ter jih obesijo poleg mesnih koscev.

Zenska „glavni dobiček“. V ruskem mestu Smolensku imajo nenavaden običaj. Pod nadzorstvom mestne uprave imajo vsako leto veliko ženitveno loterijo, katere glavni dobiček je — ženska. Tudi to leto je imela loterija lep uspeh, kajti vse srečke so bile prodane. Posebni odbor zbira vsako leto dekleta, ki hočejo postati glavni dobiček. Določeni „glavni dobiček“ mora ostati 10 dni doma ter sprejemati posete onih, ki so kupili srečke. Vseh srečk je 5000 in vsaka velja 1 rubelj. Srečkanje se vrši, ko so prodane vse srečke. Oni, ki zadene „glavni dobiček“, se lahko takoj oženi. Od loterije dobi glavni dobiček 5000 rubljev dote. Lahko pa se glavni dobiček tudi odkloni, a v tem slučaju dobi oni, ki je srečko zaždel, 2500 rubljev in ravno toliko tudi „glavni dobiček“.

Olihan mož. Gospod Jaka je bil pri graščaku povabljen na kosilo. Po obedu je vzel vilice in si začel trebiti zobe. Hišina je naglo prinesla skodelico z zobotrebi in jih ponudila Jaki. Jaka se je pa zaničljivo odmaknil in rekel: Hvala, sem že sit.

Velika nesreča. Glej, kako je hitro šlo. Prijatelj Janez je bil še sinoči v naši družbi, tako srečen in zadovoljen je bil in vesel. — Kaj se mu je pa zgodilo? Danes zjutraj se je oženil.

2 km pod zemljo. Najglobokejši premogokopni rovi se nahajajo v Prusiji, ki so vsi nad 2 km globoki, in sicer je rov pri Parušovcu globok 2003'3, pri Schubinu 2149'4, najglobokejši pa je rov pri Czuchowu, ki je globok 2239'7 m.

ki sta svoje ovčice pridno obiskovala, mnogo lepih cerkev jim posvetila, službo božjo omladila in lepo urenila, besedo božjo oznanovala in jih učila svete pesmi, med katerimi je stara, mila popevka: „Pred tvojimi nogami jaz grešnik klečim“ itd.

Za cesarja Jožefa II. so okrog leta 1784 vse škofije naših krajev na novo premejnili in preselili njih sedeže, kakor krškega škofa v Celovec, sekovskega v Gradec. Tudi lavantinski škof so bili namenjeni, preseliti se v Celje, ker so dobili vse tedanje celjsko okrožje v svojo duhovsko oskrb. Slovinci litočke, slivniške, završke, marenberške, mariborske, jareninske, ptujske, šentlenske, ljutomerske in velikonedske dekanije so padli sekovskim škofom v oblast. Preselitev lavantinskega škofa je bila zaostala, če se je ravno skoraj vsakih deset let vnovič pomenila, zdaj v Celje, zdaj v Maribor in celo v Slov. Bistrico. Leta 1809 je bilo tržno sklenjeno, ljubensko škofijo v Zgornjih Štajerjih, katera je imela samo enega škofa, ovreči, sedež lavantinskega škofa pa prestaviti v Maribor; naj bi vsi štajerski Slovinci imeli enega škofa. Nesrečna francoska vojska je to selitev pa pomudila in ustavila; vse je ostalo pri starem.

Slovinci so se svoje dni pritoževali, da svojih škofov Nemcev ne razumejo ter želijo višjega pastirja, kojega glas bi umeli. Gornji Štajerci so tirjali svojega škofa ljubenskoga in če bi to ne bilo mogoče, naj jih zopet izročijo sekovskemu škofu, kojemu so svoje dni bili večidel podložni, katere želje so se posebno leta 1848—1849 glasile. Sekovska škofija v ljubensko združena je bila preširoka in premožna, krška in lavantinska pa premali in njeni dve stolici v mali koroški kronovini. Spoznavši to potrebo so solnograški nadškof Maksimilian Jožef poprijeli prošnjo štajerskih Slovencev in jo leta 1853 priporočili svetlemu cesarju Francu Jožefu I. ter svetovali, naj bi se škofijske meje na Koroškem in Štajerskem tako osnovali, da bo krška škofija obsegala celo Koroško, lavantinska slovensko, sekovska pa nemško zem-

ljo na Štajerskem in naj se preseli stolica lavantinskega škofa v Maribor ali v Celje, kakor bo eno ali drugo mesto podalo svojo roko v pomoč. Celjani in sosedne okolice so obljubile veliko radodarnih src, toda ni dosti prostorne cerkve, ne poslopja za škofa, za semenišče in za prebivališče stolnim kanonikom; Mariborčani in njihovi sosedeje so ponudili prostorno, čeravno močno zapuščeno mestno farno cerkev sv. Janeza Krstnika, hišo škofu v prebivalnico in semenišče mladim duhovnom poleg cerkve sv. Alojzija in vrh tega pa tudi lepo pomoč v denarjih za vse potrebne priprave. Slavni župnik Glazer Marko in pa vrli mestni župan mariborski, Reizer Otmar, sta vse to dejanje za preselitev hvalevredno pospeševala in si zaslužila pri Slovincih na Štajerskem ostati vedno v lepem spominu. Tudi deželni oblastnik, posebno okrajnim predstojnikom, smo dolžni hvalo, kateri so si za preselitev škofijstva veliko prizadeli; kajti velike reči potrebujejo veliko skrbi in krepih močij.

Kadar je bilo za preselitev vse čedno naravnano, so se prečastiti nadškof solnograški počeli v Rim, naj bi to preselitev sv. oče papež, kot najvišji namestnik Kristusov in poglavar sv. katoliške cerkve, potrdil. Papež Pij IX. so 20. maja 1857 določili, naj se ovrže ljubenska škofija, stolica lavantinskega škofa preseli na Štajersko, Slovinci izročijo lavantinskemu, Nemci sekovskemu škofu, celo Koroško pa vodi krškega škofa višjepastirska palica. Žalost se je polastila Korošcev o tej selitvi, lahko da večja od veselja, kojega so Štajerci občutili; pa je že tako na tem revnem svetu, da kar enega razveseli, pogosto drugega zaboli. Pač nam je zato v takih zadevah potreben zlati nauk svetega Pavla, ki veli: „Veselite se z veselimi, pa tudi žalujte z žalostnimi.“

Veselo novice so prečastiti solnograški nadškof in metropolit Mariborčanom iz Rima grede prinesli, jim pa tudi ostro naročili, naj dopolnijo, kar so obljubili in pridnemu škofu spodobni sedež pripravijo. Bilo je te naročbe močno potreba.

(Konec prih.)